

Jak zavést třídnické hodiny

3.
seminář
projekt
Presto

duben 2017

Lektor: Ing Monika Pýchová

Mob.724831375

Metodička prevence

Pedagogicko psychologická poradna v Českých Budějovicích

(zpracovala Edita Mečířová Tobi, Bc. Pavla Nýdlová , Ing. Monika Pýchová)

Prezentace byla zpracována v rámci projektu „Vzdělávání pedagogických pracovníků pro aktivní práci s třídním kolektivem jako prevence agresivních forem chování a jednání“.

registrační číslo projektu: PRCH-KP-0004/2017

Projekt je spolufinancován Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy a Jihočeským krajem

- Proč je vést...
- Jaký je přínos...

„Strategie vedení TH by měla být přijata nejen vedením školy, pedagogickým sborem, ale především třídními učiteli.“
píše Valentová 😊

Smysl a důvod vedení TH mají znát i rodiče a děti.

- Proč vysvětlit rodičům– zkušenost rodičů je jiná s TH – jaký cíl má škola s TH.
- Proč vysvětlit dětem – mají znát cíl vůdce sociální skupiny, průběh atd. můžeme také vysvětlit – pozitivní motivace, odstraníme domněnky, atd.

Na základě RVP ZV si školy profilují svůj vlastní ŠVP. Z tohoto důvodu jsou různé možnosti pojetí, frekvence a koncepce TH.

Školy, které se rozhodly mít TH, s ní počítají při sestavování rozvrhu tříd a učitelů. TH tak mají své stabilní místo v rozvrhu a konají se s pravidelnou frekvencí.

Není příliš šťastné zařazovat TH na nultou hodinu, nebo naopak na odpoledního vyučování.

Využití disponibilních hodin.

Možnosti realizace TH na škole

- **Předmět, který má rysy TH** - škola má v ŠVP předmět, který se nazývá např. Komunikační dovednosti, má svoje pevné místo v rozvrhu a koná se každý týden.
 1. stupeň- třídní učitel si sám určí, kdy, jak dlouho, atd.
 2. stupeň- obdoba – Výchova k občanství, např. 1.hodina v pondělí
- **TH jako prostor pro posilování kolektivu školní třídy** TH slouží pro podporu kolektivu školní třídy a k řešení všech školních i mimoškolních záležitostí. Mají své pevné místo v rozvrhu a konají se v pravidelných intervalech – hodina na víc, jsou placené, volí si učitel sám, zda budou.
- **TH jako prostor pro organizačně** – provozní záležitosti třídy TH slouží k projednávání organizačně – provozních záležitostí. TH svolává třídní učitel nahodile podle potřeby 2-3x do roka.

Základní otázka: Kdybyste si mohli vybrat jednu super-schopnost, např. pohádkové bytosti nebo Supermana, která by to byla?

Doporučené schopnosti: čtení myšlenek, schopnost zastavit čas, létání, neviditelnost, schopnost uzdravovat, super-síla.

Hra na zcitlivění témat TH

- **Co se změnilo?**

Děti do dvou řad, dvojice proti sobě.
Pořádně se prohlédnou. Pak se jedna řada otočí zády a druhá na sobě něco změní.
Úkolem každého z dvojice je určit, co na sobě partner změnil.

Struktura třídnické hodiny.

Sestavení třídnické hodiny ve skupinách, řešíme dle potřeb na škole:

- Ledolamka
- Hlavní téma
- Reflexe

Uvolnění (Icebraker)- „ledolamka“

Krátká aktivita před hlavním tématem.

Volíme ji dle cíle a stavu skupin.

5-10 minut

- navození příznivého klimatu – uvolnění, zklidnění, aktivace, rozproudění,... - dle našeho cíle)
- získání pozornosti žáků

Hlavní téma - tématické hry

- **vzájemné poznávání se** (děti se seznamují s ostatními) – **Malované ruce**, Vizitky, Okno, Co mě baví a co nebaví,...
- **sebepoznávání** (poznávají samy sebe) – Kdo jsem, Emoční postavičky
- **komunikaci** (zlepšení komunikativních dovedností) – **Pomluva**, Vidličky, Úhel pohledu, **2v1**
- **na podporu sebevědomí** (posilují zdravé sebevnímání dítěte) – Zoo
- **posílení koheze** -soudržnosti třídního kolektivu – Balonek, **Bubliny**
- **spolupráci** mezi žáky a na posílení vztahů jejich vztahů – Společné vstávání, Desetník, **Skupinky soch**,
- **Posílení pozitivního klimatu** ve třídě – Po mé pravici se posadí, Baterky,
- Stanovení pravidel ve třídě

Tématické hry a postupné kroky

1. motivování a vysvětlení zadání
2. samostatná činnost dětí
3. vytěžení z psychohry

- Hlavním formativním prvkem her s psychologickým obsahem je nejen získaný prožitek, sebenáhled, ale i zpětné vazby od spolužáků.
- Aktivita pedagoga pomalu ustupuje a je nahrazena interakcí mezi dětmi samotnýmiPRŮVODCE.
- Program je proto vhodné pozitivním způsobem se zaměřením na zpětné vazby, které podporují kladné sebevnímání na kladná hodnocení druhými.
- Žák má vždy právo se hry nezúčastnit.

Shrnující závěrečný „kruh“

- Cílem je upevnit dětský zážitek a především umožnit dětem hovořit o tom, co jim sezení přineslo.
- Mají možnost vyjádřit všechny příjemné a nepříjemné pocity, názory, připomínky a návrhy pro další sezení.
- Je důležité, aby se děti vyjadřovaly postupně po sobě v kolečku.
- Učitel může v závěru říci o následujícím programu.

Správná reflexe je klíč k úspěchu!

„Bezpečné“ otázky typu:

- Co se povedlo?
- Co nepovedlo?
- Jak se cítili, když.....?
- Z čeho mají radost ?
- Strategie pro příště apod.

Otázky zaměřené na postup

Soustředí se na to, jak skupina nebo jednotlivci pracovali, jak se žákům dařilo se mezi sebou domluvit apod.

„Jak probíhala spolupráce ve vaší skupině?“

„Jak se vám podařilo domluvit se na nejvhodnějším řešení?“

Otázky zaměřené na sociální dovednosti

Jaké nové dovednosti si osvojili nebo jaké své dovednosti mohli využít. Podporují sebepoznání a vzájemné poznávání žáků, uvědomění si důležitosti rozvíjení některých dovedností (schopnost dělat kompromisy, přijmout ocenění atd.).

„Jak se cítí ten, kdo je odmítnutý do bubliny....kdo je přijatý...?“

„Kdo začal pomáhat jako první, kdo vzal do kruhu Felixe.....?“

Otázky zaměřené na vztahy ve třídě

Problém spíše reflektujte vaší zpětnou vazbou o tom, čeho jste si ve třídě během techniky všimli, a jeho řešení se ve třídě věnujte odděleně. Otevření problému nemusí být vždy dobré řešení.

„Můžete něco z toho, co jste se nyní naučili, využít i v jiných situacích ve třídě?“

„Může se něco podobného stát i v naší třídě?“

ŠKÁLY –Teploměr, Čára, Palec

Nácvik TH ve skupinách

Rozdělení a vysvětlení úkolu:

1. Skupina

Téma: **VNÍMAVOST / OHLEDUPLNOST**

Hry Bonzáci a Hra na pravdu.

2. Skupina

Téma: **PRAVDA / PRAVDIVOST**

Hry Bublíny ve vodě a Zrcadla

Instrukce pro skupiny:

- **Uvedení ledolamky:** srozumitelné zadání, jasná pravidla, připravené věty, slova.
- **Uvedení hlavní hry:** srozumitelné zadání, jasná pravidla, připravené věty, slova.
- **Reflexe:** vytěžení ze hry pomocí zpětné vazby, vhodných otázek, napsat, připravit.

Rysy oběti při šikaně

**Většina agresorů jedná stejně –
vyhlédne si „snadnou“ oběť.**

- Citlivé, stydlivé, neprůbojné, nesmělé dítě nedokáže některou z těchto vlastností zakrýt- snadná oběť
- slabá reaktivita v zátěžových situacích
- Samo se neprosadí, nižší sebehodnocení
- Nadměrně ohleduplné jednání, neupoutávání pozornosti na vlastní osobu.
- Oběť má málo kamarádů ve třídě nebo vůbec žádného
„Dám ti cokoliv, jen mě nebij. Vím, že jsi silnější“

Agresor v šikaně

- brutalita a agrese rodičů, jako by násilí vraceli nebo ho napodobovali.
- Rodiče tolerují agresivní chování a v tomto smyslu nestanoví pevné hranice únosnosti
- Rodinné prostředí bez lásky a přijetí, podpory, vojenské praktiky

Zdrojem agrese bývá zloba, hněv, vztek, frustrace z neuspokojené potřeby, ale také i naučený zvyk, kdy agresor reaguje ve spojení s nějakou podnětovou situací, kterou může být právě osobnost oběti.

Rady pro agresora

Agresoři si často neuvědomují nebo nechtějí připustit, že někomu ubližovali. Musíme pomoci agresorům uvědomit si jejich nesprávné konání a nesmíme vzdávat prvotní neúspěch.

- **Snaha samotného agresora změnit své stávající chování**
- **Pomáhá, když agresor pocítí, že může dosáhnout úspěchu v něčem jiném než v šikanování.**

- vrozená agresivita jako hnací síla, energie - nabídnout různé formy uvolnění (vybití) energie
- agresivita jako projev frustrace - odstranit podněty, které frustraci způsobují
- agresivita jako forma naučeného chování
nácvik vhodných způsobů chování

(Zelinková, 2001, s. 160)

Vyčleněný žák - možná oběť šikany

- Vnitřní nejistota žáka „Proč mi to dělají, co mám udělat, aby mě vzali mezi sebe?“
- TU nevěří, bagatelizuje, zpochybňuje stížnosti oběti – rodiči „vysvětlí“ co vše nedělá, nenosí, provokuje = oběť se brání agresorovi.
- TU nezachytí, že agresor cíleně schovává věci, atd...
- Oběť neví, komu se svěřit, jak, raději „vysvětlí“ TU , proč má modřiny,.....
- Při empatickém naslouchání se oběť svěří (což není na chodbě, v běhu na oběd, atd...)

Rady pro oběť

Oběť by si měla uvědomit následující fakta:

- **nikdo nemá právo ti ubližovat,**
- **chyba není v tobě, ale ve špatných vztazích ve třídě**
- strach obrátit se o pomoc jenom všechno zhoršuje,
- obrať se na rodiče, výchovného poradce nebo učitele, ke kterému máš důvěru, a svěř se,
- zavolej na Linku důvěry 800 155 555 (Smolík, 2005).

Rozhodující je klima třídy v začátku šikany

- míra pozitivního zaměření skupiny
- postoje žáků k šikanování
- zda ve skupině existuje soudržnost, kamarádské vztahy
- převažují pozitivní morální hodnoty, kdy žáci mají zásadně negativní postoje k násilí a ubližování slabším, pokusy o šikanování neuspějí

Klima třídy buduje TU cíleně a dlouhodobě.

Než přijde šikana...

Úkol do skupin:

Pokuste se vydefinovat následující pojmy:

škádlení = teasing

konflikt

šikana

Předpokládané výstupy

ŠKÁDLENÍ

- bez úmyslu poškodit
- „bez agrese“
- není tak nepříjemné
- kladné vztahy (nemá neg. důsledky)
- přijetí
- legrace
- hra/test
- funguje vymezení

KONFLIKT

- jednorázovost (ne vždy) a konkrétnost
- je znám problém
- snaha o řešení (shoda, kompromis)
- výměny názorů
- „nikdo“ není vyčleněn
- - dlouho
- není dlouhodobá zátěž
- vyrovnané síly
- strach - nebojí se projevit, vymezit

ŠIKANA

- úmysl ublížit
- zisk z útoku
- Vyčlenění,
- opakuje se, stupňuje
- „dlouhodobé“
- vyvolává neg. pocity
- důsledek konfliktu
- chybí pomoc, obrana
- strach se bránit
- nevyrovnané síly - agresor x oběť
- soustavnost
- jednostranné útoky

Varovné signály šikany

- Čeká na příchod učitele do třídy na chodbě (nenápadně) • Často poškozené věci
- Rychlé zhoršení prospěchu
- Zhoršení koncentrace, pozornosti
- Záškoláctví • Ztráta původních zájmů
- Psychosomatika (bolesti zad, břicha,..)
- Drobné oděrky, vyhýbá se tělocviku
- Chodí v hodinách na WC (i těsně před přestávkou)
- Zůstává poslední, sedí sám v jídelně (málokdo nebo nikdo si ho nevybírám ke spolupráci)
- Vyhledává přítomnost učitele (neviditelně)

Varovné signály šikany

- Krádeže, ztráty nebo schovávání věcí
- Schovává se
- Drobné úsluhy
- Hanlivé přezdívky
- Posměch, když jde dítě ke zkoušení
- Spolužáci mu špatně napovídají
- Strhává na sebe pozornost
- Ubezpečuje se o běžných věcech
- Od spolužáků projevy štítlivosti
- Pozdní příchody (z ničeho nic)

Varovné signály šikany

- Hledání záchranného objektu (zbraně, dovolávání se starších sourozenců)
- Útěk ze skupiny
- Nebrání se či se bojí bránit
- Nechodí ke kamarádům
- Špinavé oblečení
- Náhlé, okamžité zvraty v chování
- Autoagrese, afekt, náhlé volání o pomoc
- Poškození fotografií např. na nástěnce (fotky ve třídě z prázdnin, třídní fotky - vypíchlé oči, rty).

Děkuji za pozornost.

Ing. Monika Pýchová

*Prezentace byla zpracována v rámci projektu „Vzdělávání pedagogických pracovníků pro aktivní práci s třídním kolektivem jako prevence agresivních forem chování a jednání“.
registrační číslo projektu: PRCH-KP-0004/2017*

Projekt je spolufinancován Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy a Jihočeským krajem